

Haftanın sonuna yaklaşıyoruz, sağlık ve huzur dolu bir gün dilerim.

Bugünün Ekonomi Gündemi: Dış Ticaret, Nitelikli İşgücü ve Siyasetin Ekonomi Üzerindeki Etkisi

- **Dış Ticaret Açığı Yükselişte: Değerli TL'nin Etkisi** TÜİK'in Nisan ayı dış ticaret istatistiklerine göre, dış ticaret açığımız geçen yılın aynı ayına göre **%22,3 artışla 12 milyar dolara yükseldi**. Bu, Temmuz 2023'ten bu yana görülen en yüksek aylık açık. Aynı dönemde ihracatımız %7,8 artarken, ithalatımız %12,7 arttı. Geçen yılın Nisan ayında ihracatın ithalatı karşılama oranı %66,1 iken, bu dönemde **%63,2'ye gerilemiş durumda**.

Bu veriler, **değerli TL'nin dış ticaret dengemiz üzerindeki olumsuz etkisini** net bir şekilde gösteriyor. Üretim yapımız gereği, Türkiye ekonomisi ithalat yapmadan ihracat yapamıyor. Bu durum, uzun bir süre sürdürülebilir bir denge değil ve geçmişte de benzer tecrübeler yaşadık. Nisan ayında en çok ihracat yaptığımız ilk 3 ülke sırasıyla Almanya, İngiltere ve ABD oldu. En fazla ithalat yaptığımız ülkeler ise sırasıyla Çin, Rusya ve Almanya. **Almanya, en önemli dış ticaret partnerimiz olmaya devam ediyor**. Bu nedenle hem Avrupa ekonomisini anlamak hem de ihracatçılarımızın pazar durumunu değerlendirmek adına Almanya ekonomisindeki gelişmeleri yakından takip etmeye devam edeceğiz.

-
- **Eğitim ve İşgücü Piyasası Arasındaki Uyumsuzluk: Nitelik mi, Nicelik mi?** TÜİK verilerine göre, 25-34 yaş grubundaki nüfusun **%45'i yükseköğretim mezunu**. Bu oran 2008'de %13,5 seviyesindeydi. Maalesef ülkemizde hemen hemen her alanda olduğu gibi eğitimde de nitelik ile niceliği birbirine karıştırıp, kaliteden ziyade nominal çıktılara odaklanıyoruz.

Çeşitli verilere göre ülkemizde iş bulamayan ve eğitim hayatında da olmayan **5 milyona yakın "ev genci"** var. Firmalarımızın beyaz yaka ilanlarına yüzlerce başvuru gelirken, neredeyse tüm sanayi kuruluşlarımız teknik eleman bulmakta zorlanıyor. Bu gerçeği sanayi şirketlerimizde bizzat tecrübe ettik. Ekonominin iyileştirilmesi için sık dile getirilen yapısal reformların somut olarak ne olduğu sorgulandığında, biz ilk üçe eğitim reformunu da koyuyoruz. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi (ABD hariç), ülke ekonomisinin ihtiyaçlarına göre eğitim planlamasının yapılması gerektiğini belirtiyoruz. Bu, hem işsizliği azaltacak hem de sanayinin ihtiyaç duyduğu kalifiye işgücünü sağlayacaktır.

-
- **Sıcak Para Girişi ve Faiz Beklentileri: Tahvil mi, Hisse Senedi mi?** Bir aracı kurum ekonomistinın hesaplamalarına göre, yabancılar ülkemize yavaş da olsa **"carry trade"** (sıcak para) sokmaya başladılar, ancak vade 3 güne kadar düşmüş durumda. İçerideki carry trade tutarının **20 milyar dolar civarında** olduğu tahmin ediliyor. Sevindirici olan, yabancıların tahvil ve hisseye de para sokmaya başlamaları. Tabi ki bunun arkasındaki en büyük neden, mevcut faiz hadlerinin ulaşılabilir en yüksek seviye

olduğuna ve bundan sonraki yönün aşağıya doğru olduğuna dair inanç. Biz de bu görüşe katılıyoruz. Faizlerin inmesi hem tahvil hem de hisse senedi yatırımcılarına kazanç sağlayacaktır.

Ancak biz, Türk hisse senedi piyasasına **kârsızlık ve inecek dahi olsa faizlerin hala oldukça yüksek seviyelerde kalacak olması** gibi nedenler ile ihtiyatlı yaklaşıyoruz. Tahvilleri ise daha cazip buluyoruz. Bu nedenle, borçlanma araçlarına dair yatırım fonlarını řu anda cazip görüyoruz. Şirketlerin finansal stratejilerinde, borçlanma maliyetleri ve yatırım alternatifleri bu dönemde daha da önem kazanıyor.

-
- **ABD Ticaret Politikalarında Yeni Bir Faz: Trump ve Gümrük Vergileri** ABD Uluslararası Ticaret Mahkemesi, yetki aşımı nedeniyle Trump'ın ticaret partnerlerine uyguladığı genel gümrük vergilerini geçersiz kıldığına dair önemli bir karar aldı. Bu karara demir-çelik ve otomotiv gibi sektörel vergiler dahil değil. Mahkeme, 10 gün içinde ABD Başkanı'nın yeni bir kararname ile mahkeme kararını uygulamasını da emretti. Bu durumda, kanunlar ile kendini bağlayıcı hissetmeyen Trump'ın nasıl bir yol izleyeceği merak konusu. Ancak ticaret savaşlarında yeni bir faza geçtiğimizi söyleyebiliriz. Trump'ın 10 gün içinde mahkeme kararına uyarak yeni bir kararname ile daha önce uygulamaya soktuğu genel gümrük vergilerini iptal edip etmeyeceğini yakından izleyeceğiz. Bu durum, küresel ticaret dengelerini ve dolayısıyla ihracat yapan firmalarımızı doğrudan etkileyebilir.

-
- **Kabine Revizyonu ve Mehmet Şimşek'in Geleceđi: Algı ve Ekonomik İstikrar** Gündemdeki önemli konulardan biri olan kabine revizyonu ve Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in geleceğine dair spekülasyonlarla ilgili görüşümüzü paylaşalım. Sayın Şimşek'in görevdeki 2 yılı dolarken, elde edilen sonuçların tatminkâr olmadığı çok açık. Ancak bunun kendi ekonomi politikalarından mı yoksa siyasi gelişmelerden mi kaynaklandığı oldukça tartışmalı.

Biz, neredeyse 1 yıl öncesinden itibaren ölkemizde kalıcı düşük bir enflasyon dönemine girmenin mümkün olmadığını, bunun en büyük sebebinin ise **kamunun üstüne düşen görevi yerine getirmemesi ve kamu harcamalarından fedakârlık yapılmaması** olduğunu belirtiyoruz. Neredeyse hiper enflasyon yaşıyan Arjantin, enflasyonu dramatik ve çok hızlı bir şekilde düşürmeyi başardı, ancak bunun bedeli olarak binlerce memurun işten çıkarılması dahil acı reçeteyi uyguladı. Biz, 5 Nisan 1994 kararlarından beri kamuda buna benzer acı bir reçete uygulandığını görmedik. Enflasyonla mücadele hiçbir zaman acısız olmamıştır ve bedelini üretici ve geniş halk kesimleri yüklenirken, maalesef kamu tarafı aynı fedakârlığı göstermemekte, bu konuda herhangi bir umudumuz da bulunmuyor.

Sayın Şimşek'i ise bu analizimizde, 2021-2023 yılları arasında uygulanan heterodoks (sıra dışı deneysel ekonomi politikaları) politikaların terk edilip ortodoks (genel kabul görmüş ekonomi politikaları) politikalara geçilmesinin merkezine koyuyoruz. **Sayın Şimşek, hem yabancıların hem de yerli aktörlerin gözünde, çekilen bunca ekonomik sıkıntıya rağmen uygulanma gayreti gösterilen ortodoks politikaların simgesidir.** Görevini bırakması durumunda yaratacağı algı, oldukça yıkıcı bir etki yaratma potansiyeline sahiptir. Bu nedenle, yakın zamanda hükümet içinden farklı

kanallardan uygulanan politikalara muhalif söylemler gelse dahi, **Sayın Şimşek'in görevine devam edeceğini düşünüyoruz.** Olur da aksi gerçekleşirse, bu hem yurt içinde hem de yurt dışında yeniden 2021-2023 arasında uygulanan politikalara dönüldüğüne dair çok kötü bir algı yaratır ve kurları tutmakta çok zorlanacağımız gibi ekonomide ciddi bir türbölans görürüz. Şirketlerimizin bu tür siyasi ve ekonomik kırılganlıklara karşı hazırlıklı olması hayati önem taşımaktadır.